

PROTOKOLL

Projekt **Nursipalu harjutusvälja teede ja väljaõpperajatiste projekteerimine**
Teema **Keskkonnamõju hindamise (KMH) aruande avalik arutelu**
Aeg **20.02.2017 kl 18.00-21.00**
Asukoht **Rõuge rahvamajas, Rõuge vald, Võrumaa**
Protokollija Marju Kaivapalu, kooskõlastanud: Kaitseministeerium, Kaitsevägi, Tehnilise Järelevalve Amet
Osalejad Nimekiri lisa 1

Päevakava

1. **Sissejuhatus**
2. **Nursipalu harjutusvälja teede ja väljaõpperajatiste projekteerimine**
3. **KMH aruande tutvustus**
4. **Mürauring**
5. **Linnustiku uuring**
6. **KMH aruande kohta laekunud märkused ja arutelu**

1. Sissejuhatus

Kaitseministeeriumi kaitseinvesteeringute osakonna juhataja Kusti Salm andis ülevaate Nursipalu harjutusvälja tegevusest, selle olulisusest Eesti riigikaitstes, investeeringutest ning riigikaitsest ja julgeolukust üldiselt.

2. Nursipalu harjutusvälja teede ja väljaõpperajatiste projekteerimine

Andres Brakmann (Skepast & Puhkim OÜ) tutvustas Nursipalu harjutusvälja teede ja väljaõpperajatiste projekt lahendust.

3. KMH aruande tutvustus

Hendrik Puhkim (Skepast & Puhkim OÜ) tutvustas Nursipalu harjutusvälja ehitusprojekti KMH aruannet.

4. Mürauring

Marko Ründva (Akukon Oy Eesti filiaal) tutvustas Nursipalu harjutusvälja teede ja väljaõpperajatiste ehitusprojekti KMH raames tehtud mürauringu tulemusi.

5. Linnustiku uuring

Renno Nellis (Kotkaklubi MTÜ) tutvustas linnustiku eksperthinnangut Nursipalu harjutusvälja arendustööde kohta.

6. KMH aruande kohta laekunud märkused ja arutelu

Valmond Mikli (Tehnilise Järelevalve Amet, *edaspidi* TJA) andis ülevaate KMH aruande kohta avalikustamise käigus laekunud ettepanekutest ja vastuväidetest.

Kokkuvõte arutelust ja esitatud küsimustest

1) Kolonel Toomas Tõniste (Kaitsevägi): Palun selgitada ja tuua näited, mida tähendab 50 dB, 65 dB ja 100 dB.

Vastus Marko Ründva (Akukon Oy Eesti filiaal): 55-65 dB on kõva ja selge häälega rääkimine näiteks koosoleku ruumis, 100 dB on muruniiduk kui viibida vahetult selle kõrval.

2) Kolonel Toomas Tõniste (Kaitsevägi): Vilbusuu märgade metsade taastamine, mida see tähendab?

Vastus Renno Nellis (Kotkaklubi MTÜ): On kaks erinevat Vilbusuud: Vilbusuu laskeväli ja Vilbusuu metsise püsielupaik. Taastamise ettepanek puudutab Vilbusuu metsise püsielupaika, mis ei kattu laskeväljaga.

3) Katre Palo (Rõuge valla elanik): Kas müra levikut mõjutab ka õhurõhk? Kas ka lätlasi on müra ja kavandatast tegevust teavitatud?

Vastus Marko Ründva (Akukon Oy Eesti filiaal): Läti piirini ei ole müra mudeldatud ja vajadust ei näe. Müra levikut mõjutab madalrõhkkond, kui on madalrõhkkond siis heli jääb maapinna ja pilvede vahele edasi kanduma ja veel ebasoodsam on kõrgrõhkkond siis saab müra takistusteta õhus levida. Müra mudel arvestab keskmiste ilmastu tingimustega.

4) Mati Alvela (Nursi küla elanik): Probleemiks on see, et sõjaväelased ei saa oma harjutusi ümber planeerida, näiteks tuul, madal pilvisus. Pidev harjutuste müra hakkab tervise peale ja tekitab stressi.

Vastus Valmond Mikli (TJA): Kaitseväge kindlasti arvestab võimaluste piires ja planeerib oma harjutusi vastavalt võimalustele.

Kommentaari Marko Ründva (Akukon Oy Eesti filiaal): Rootsis on mõned pilootprojektid, kus müra ja ilmastikutingimuste seirejaamad on paigaldatud harjutusvälja serva ja ebasoodsate ilmastikutingimuste, näiteks tugeva tuulega ja sellest tingitud või eeldatavate kõrgemate müratasemetega korral, planeeritakse harjutused ringi. Aga et nii kaugele jõuda, siis sellele on eelnenud kõigepealt pikaaegne seire, mille alusel on teada milliste harjutuste ja tuuletingimuste korral võimalik normtasemetega ületamine esineb.

5) Jaanus Tanilsoo (Rõuge Vallavalitus): Ettepanek, lepime kokku mingi maksimaalse müra piiri mille korral me võtame midagi ette ja lisame selle KMH aruandesse. Näiteks, et erandolukordade puhul üle 100 dB toimub harjutusvälja tegevuse peatamine. Siinkohal on müra seirejaam kindlasti vajalik ja palun lisada KMH aruandele.

Kommentaari Hendrik Puhkim (Skepast & Puhkim OÜ): KMH aruandes on mürateemat käsitletud ja müra on murekoht ning selleks on välja pakutud leevendusmeetmeid. Tõsist efekti annab see kui mingeid tegevusi ei tehta. Müra seirejaama lisamise vastu ei ole.

Kusti Salm (Kaitseministeerium): Konkreetsete teemadega hakkama teemadega tegelema siis kui on reaalne olukord ja toimuvad harjutused.

6) Margo Isaak (Mustasaare küla elanik): Kas on määratud ka miinipildujate laske suunad? Kas mõnele külale võib esineda ohtu?

Vastus kolonel Eero Rebo (Kaisevägi): Miinipildujate laske suunad on konkreetselt määratud. Miinipildujaga lastakse sihtmärgiala suunas, mis asub harjutusvälja keskel. Lisaks on määratud suured ohutusalaad.

7) Jaanus Tanilsoo (Rõuge Vallavalitus): Kas on olemas reaalne võimalus suuremaks müra tasemeks kui mürauringus välja toodud? Millal võetakse kasutusele miinipildujad?

Vastus Marko Ründva (Akukon Oy Eesti filiaal): Pigem välistaks suurema müra taseme. Erandolukordi võib esineda ebasoodsate ilmastikutingimuste korral.

8) Jaanus Tanilsoo (Rõuge Vallavalitus): Millal võetakse kasutusele miinipildujad?

Vastus kolonel Eero Rebo (Kaisevägi): Miinipildujast on laskmised võimalikud siis kui selleks on ohutustehnilised võimalused olemas. Täna toimub harjutusvälja projekteerimine ja teede ehitamine. Kui toimuvad laskmised anname teada ja kõigepealt teeme test laskmised. Umbmääraselt võib ütelda, et esimene laskmine on planeeritud aprillis.

9) Katre Palo (Rõuge valla elanik): Kas harjutusväljakul kasutatakse pliivaba moona?

Vastus kolonel Toomas Tõniste: Kaitseväe laksemoon on terassüdamikuga. Pliid sisaldav laskemoona kasutavad jahimehed.

Kusti Salm (Kaitseministeerium): Palun küsimus salvestada ja vastame täpsemalt hiljem.

Kaitseministeeriumi hilisem vastus: Täna on veel osaliselt kasutuses pliid sisaldav laskemoon, kuid see on täismantelkuul, ehk siis plii ei tule sealt välja. Jahimehed kaustavad poolmantelkuule, sealt saab plii välja peale tabamuse saamist ja kuuli deformeerumist. Perspektiivis on eesmärk minna täielikult üle pliivaba laskemoona kasutamisele ja selle eesmärgi täitmiseks viiakse vastav nõue sisse ka laskemoona hangetesse.

10) Jaanus Tanilsoo (Rõuge Vallavalitus): Kas kevadeks on müraseire jaam olemas? Kas müraseirejaam ikkagi tuleb?

Vastus Tuuli Vors (Kaitseministeerium): Ei ole kindlat kokkulepet ja teadmist, et tuleb müraseirejaam aga kindlasti toimub müraseire peale miinipildujate kasutusele võttu. Meetod ei ole täna veel paigas.

11) Jaanus Tanilsoo (Rõuge Vallavalitus): Millist müra seiret soovib müraseire? Meie hinnangul võiks olla mitu mõõtepunkti.

Vastus Marko Ründva (Akukon Oy Eesti filiaal): Akustiliselt seisukohast peab olema mõõtesead püsti terve aasta vältel. Otstarbekas, ei ole mõõta ainult halbadel päevadel ja ilmselt oleks vajalik mõõtmised teostada mitmes eri punktis.

12) Mati Alvela (Nursi küla elanik): Kohalikud peaksid saama müra häiringu talumise eest leevendust/kompensatsiooni. Näiteks need, kes elavad harjutusvälja lähedal, neil makstakse elektri arve kinni.

Vastus Valmond Mikli (TJA): See on ettepanek arendajale.

13) Vello Manne (Rõuge valla elanik): Kas harjutusväljal hakkavad toimuma ka tankist laskmised?

Vastus Valmond Mikli (TJA): Ei, juurde tuleb ainult miinipilduja.

14) Jaanus Tanilsoo (Rõuge Vallavalitus): Palun selgitada, miks miinipilduja ohuala peab olema just 183 ha? Kas Kaitseväe ohutustehnilised nõuded on avalikud?

Vastus kolonel Toomas Tõniste (Kaitsevägi): Kaitseväl on miinipildujale kehtestatud kindlad nõuded. Tegemist on kaudtulerehvaga, mille kasutamisel on väga oluline nähtavus. Miin peab kukkuma nähtaval alal, et saaks võtta parandi ja vastavalt sellele teha uus laskmine. Puudel ja maastikul oleks rikošette rohkem. Ka on oluline veenduda et alal ei viibiks inimesi ega loomi. Kõik Kaitseväe ohutustehnilised eeskirjad on avalikud.

15) Mati Alvela (Nursi küla elanik): Müra on väiksem kui kasutada fugassmoona, mis lõhkeb maa sees või siis kasutada sellist moona mis jätab jälje, näiteks värvipleki. Kas neid on kasutada võimalik?

Vastus kolonel Toomas Tõniste (Kaitsevägi): Miin koosneb kahest osast, miin ja sütik. Sütikut on võimalik panna erinevatesse asenditesse, ehk kild ja fugass. Fugassi puhul kilde vähem aga maapinnal kahjustused suuremad. On kunagi kasutatud selliseid värvi või savi lakse, mis aga ei taga samasugust laskekogemust. Fugassi kasutamine on teoreetiliselt võimalik aga seda ei saa alati teha.

16) Jaanus Tanilsoo (Rõuge Vallavalitus): KMH aruandes on kirjas, et tuleohtlikul ajal tuleb vältida kõrge süttimise riskiga laskemoona.

Vastus kolonel Toomas Tõniste (Kaitsevägi): Tuleohtlikul ajal ei kasutata valgusrakette, miinipilduja valgusmoona ega ka valge fosforiga laskemoona.

Kommentaari Taavi Tattar (Keskkonnaamet): Üks lahendus võiks olla ka kontrollitud maastiku põletamine, kui vastav tuleohutusseadus muudatus jõustunud.

18) Margo Isaak (Mustasaare küla elanik): Kas hakkavad toimuma ka öised laskmised?

Vastus kolonel Toomas Tõniste (Kaitsevägi): Tiiru laskmised saame ära teha enne 20.00, rasketes tingimustes enne 21.00. Seega ei jää enamasti harjutused öisesse aega. Reaalselt vaja 5-7 ööd harjutusteks.

19) Mati Alvela (Nursi küla elanik): Peale raadamist tekib uus taimestik, kas on oht põlenguks? Kas võib juurde tulla loomi ja nende liikumist?

Vastus Raimo Pajula (Skepast & Puhkim OÜ): See sõltub, kuidas hakatakse harjutusvälja kasutama, kas hooldatakse ja tehakse võsariiet. Kui harjutused on pidevad, siis loom hoiab eemale, võib tekkida erinevad mustreid.

20) Mati Alvela (Nursi küla elanik): KMH aruande koostamisel kasutati kahte avaliku arvamuse uuringut 2007 ja 2011 aastast, need on nii vanad ja suunatud olemasoleva olukorral käsitlemisele. Miks ei tehtud uut uuringut?

Vastus Hendrik Puhkim (Skepast & Puhkim OÜ): Kasutasime olemasolevaid andmeid, kuna need on ajakohased. Uued avaliku arvamuse uuringu läbiviimine võib olla vajalik peale olulisi muudatusi.

21) Taavi Tattar (Keskkonnaamet): Lisan täpsustuse, erandkorras lubatud sanitaarraied, näiteks lubatud eemaldada teedelt langenud puud.

22) Jaanus Tanilsoo (Rõuge Vallavalitus): Kas vääriselupaigad jäävad sihtmärgi alal alles?

Vastus Andres Brakmann (Skepast & Puhkim OÜ): Vääriselupaike ei raiuta.

23) Jaanus Tanilsoo (Rõuge Vallavalitus): Kõiki leevendusmeetmeid linnustiku uuringust üle ei võetud, ettepanek aruandes selgitada lahti põhjused, miks ei ole üle võetud.

Vastus Hendrik Puhkim (Skepast & Puhkim OÜ): Linnustiku uuring käsitleb teemat ainult lindude seisukohalt, aruanne vaatab mõju laiemalt. Vaatame aruande üle ja vajadusel täiendame sõnastust.

24) Jaanus Tanilsoo (Rõuge Vallavalitus): Kas on planeeritud metsise telemeetria? Millal?

Vastus Tuuli Vors (Kaitseministeerium): On planeeritud aga ajakava ei ole paigas.

25) Aigar Kolk (Rõuge Vallavolikogu): Kas on teada, millised on liitlaste vajadused harjutusväljakul?

Vastus kolonel Eero Rebo (Kaitsevägi): Pigem on küsimus harjutusvälja koormuses ja selle nõuetele vastavuses. Liitlaste harjutusvõimalused sõltuvad ka meie oma üksuste harjutamistest (harjutuste vabast ajast).

26) Jaanus Tanilsoo (Rõuge Vallavalitus): Kas Lätis ja Leedus on leebemad kitsendused, kui Eestis?

Vastus kolonel Eero Rebo (Kaitsevägi): Lätis ja Leedus on paremad tingimused. Vanad harjutusväljad, mis võeti kohe üle ja sinna ei tekkinud asustust.

27) Aigar Paas (Rõuge valla elanik): Kui harjutusvälja ei ole enam vaja, mille olukord on siis looduses?

Vastus kolonel Eero Rebo (Kaitsevägi): See, et selline olukord tekkiks eeldab suuri muudatusi Kaitseväge töös. Lähima 100 aasta juures seda situatsiooni ette ei ole näha.

REGISTREERIMISLEHT

Skepast&Puhkim OÜ

Projekt: **Nursipalu harjutusvälja teede ja väljaõpperaajatiste ehitusprojekt
KMH aruanne**

Teema: **KMH aruande avalik arutelu**

Aeg ja koht: **20.02.2018 kell 18.00 Rõuge Rahvamajas (asukoht Metsa 1, Rõuge alevik,
Võrumaa)**

Nr	Nimi	Asutus/Elukoht	Allkiri
1.	Margo Isak	Mustaseme küla	
2.	Tõnu Isak	Mustaseme küla	
3.	Aigar Põrs	Rõuge valla	
4.	Andres Brahm	SKPK	
5.	TAAVI TATTAR	KaA	
6.	JANA BOLTINAE	KaA	
7.	Siret Pannik	KaA	
8.	Jaanis Tõulise	Rõuge V	
9.	Andreas Jõu	TJA	
10.	Kati Tõulise	TJA	
11.	Kusti Jõu	KaA	
12.	Raimo Põrs	SKPK	
13.	Margo Kivipõrs	SKPK	
14.	Raimo Põrs	KaA	
15.	Mari Kõrs	Rõuge V	
16.	Aigar Kõrs	Rõuge valla	
17.	Aivo Albrecht	Rõuge valla	
18.	Mari Alvela	Rõuge valla Kõrsi	
19.	Kati Kõrs Kõrsi	Kõrsi Kõrsi	
20.	Tõnu Kõrs	KaA	
21.	MARI FREUDENTHAL	RKIK	
22.	MARI KALHARU	RKIK	
23.	Dane Salimäe	RKIK	

REGISTREERIMISLEHT

Skepast&Puhkim OÜ

Nr	Nimi	Asutus/elukoht	Allkiri
24. 45.	Milo Maan	Rouge u	Maan
25. 46.	Indrek Ots	KV	Ots
26. 47.	Toomas Pirmann	Rahvusvahelise ministere	Pirmann
27. 48.	Katri Palo	Rouge vald	Palo
28. 49.	Katri Kauri	RKIK	Kauri
29. 50.	Marko Rõdvä	Akadeemilise ühik	Rõdvä
30. 51.	Eero Rebo	2. jalaväebrigad	Rebo
52.			
53.			
54.			
55.			
56.			
57.			
58.			
59.			
60.			
61.			
62.			
63.			
64.			
65.			
66.			
67.			